

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки та економічної теорії

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	07 Управління та адміністрування (D «Бізнес, адміністрування та право»)
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	076 Підприємництво та торгівля (D7 Торгівля)
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ	Економічний

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства» для здобувачів вищої освіти економічного факультету спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» (D7 Торгівля), перший (бакалаврський) рівень вищої освіти / Розробник: Т.В. Приходько. Біла Церква: БНАУ, 2025. 23 с.

Розробник: Т.В. Приходько, старший викладач

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри економіки та економічної теорії (Протокол № 11 від 25.06.2025 р.)

Завідувач кафедри економіки та економічної теорії,
канд. екон. наук, доцент

Світлана БАТАЖОК

Гарант ОП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
канд. екон. наук, доцент

Валентина КЕПКО

Схвалено групою зі змісту та якості освіти економічного факультету
(Протокол № 6 від 26.06.2025 р.)

Голова групи зі змісту та якості освіти економічного факультету
д-р екон. наук, професор

Ігор ПАСКА

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ	5
4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»	6
6. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	7
7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
7.1. Лекції	8
7.2. Практичні заняття	11
7.3. Самостійна робота	14
7.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань	16
8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	18
9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	18
10. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ	19
11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	19
12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	21
13. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	21

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2025–2026 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Економіка підприємства» для денної форми навчання виділено 120 академічних годин (4 кредити ECTS), у т.ч. аудиторних – 42 годин (лекції – 28, практичні – 14 год.), самостійна робота студентів – 78 години.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування» (D «Бізнес, адміністрування та право»)	Обов’язкова	
		<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: 076 «Підприємництво та торгівля» (D7 Торгівля)	3-й	3-й
Індивідуальне навчально-дослідне завдання – розрахункове		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість академічних годин – 120		5-й	6-й
		<i>Лекції</i>	
		28 год.	6 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 5	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	<i>Практичні</i>	
		14 год.	6 год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		78 год.	108 год.
		Підсумковий контроль: іспит	

Метою вивчення дисципліни «Економіка підприємства» є формування у здобувачів вищої освіти наукового світогляду та сукупності знань і навичок використання наукового інструментарію, теорії та практики господарювання, конкретних форм і методів управління, принципів формування й використання виробничого потенціалу; взаємодії всіх видів ресурсів з використанням фундаментальних та спеціальних підходів та методів до підвищення ефективності управління підприємствами на основі аналізу, планування та контролю їх діяльності.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язкова навчальна дисципліна «Економіка підприємства» базується на знаннях таких дисциплін, як «Економічна теорія», «Мікро- та макроекономіка», «Вища математика», «Підприємництво», «Маркетинг», «Менеджмент».

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання у практичних ситуаціях

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

СК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних та біржових структур

СК 3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

РН 02. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

РН 05. Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржовій діяльності.

РН 13. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Змістовий модуль 1. Підприємство у сучасній системі господарювання

Тема 1.1. Предмет, метод та завдання дисципліни

Тема 1.2. Підприємство як суб'єкт господарювання.

Функціонування підприємств в умовах війни

Тема 1.3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств

Тема 1.4. Спеціалізація і галузева структура підприємств

Тема 1.5 Організація екологічності виробництва та якість і конкурентоспроможність продукції

Тема 1.6. Збутова діяльність підприємства.

Тема 1.7. Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємства.

Змістовий модуль 2. Ресурсне забезпечення, економічні результати та ефективність діяльності підприємства

Тема 2.1. Персонал підприємства. Продуктивність та оплата праці.

Тема 2.2. Земельні ресурси підприємства.

Тема 2.3. Капітал підприємства.

Тема 2.4. Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства.

Тема 2.5. Витрати виробництва та собівартість продукції підприємства.

Тема 2.6. Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності суб'єктів господарювання.

Тема 2.7. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства.

6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	Назви змістових модулів і тем	Денна форма навчання					Заочна форма навчання				
		Всього, год.	Аудиторні			СРС	Всього, год.	Аудиторні			СРС
			Разом	З них				Разом	З них		
				Л	П				Л	П	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Змістовий модуль 1.											
Підприємство в сучасній системі господарювання											
1	Тема 1.1	10	2	2		8	5	1	1		4
2	Тема 1.2	8	4	2	2	4	5				5
3	Тема 1.3	8	2	2		6	6				6
4	Тема 1.4	8	4	2	2	4	6	1		1	5
5	Тема 1.5	9	2	2		7	6	1		1	5
6	Тема 1.6	9	2	2		7	6				6
7	Тема 1.7	8	2	2		6	7	2	1	1	5
Всього за модуль 1		60	18	14	4	42	41	5	2	3	36
Змістовий модуль 2.											
Ресурсне забезпечення, економічні результати та ефективність діяльності підприємства											
8	Тема 2.1	8	4	2	2	4	11	1		1	10
9	Тема 2.2	8	4	2	2	4	11	1	1		10
10	Тема 2.3	9	4	2	2	5	11	1	1		10
11	Тема 2.4	9	4	2		7	11	1		1	10
12	Тема 2.5	9	4	2	2	5	11	1	1		10
13	Тема 2.6	9	4	2	2	5	12	2	1	1	10
14	Тема 2.7	8	4	2		6	12				12
Всього за модуль 2		60	24	14	10	36	79	7	4	3	72
РАЗОМ		120	42	28	14	78	120	12	6	6	108

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, ср – самостійна робота студентів.

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

7.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1. Підприємство в сучасній системі господарювання</i>	
Тема 1.1. Предмет, метод та завдання дисципліни Еволюція теорій підприємства та його функціональні моделі. Предмет, метод і завдання дисципліни «Економіка підприємства». Інструментарій діалектики – індукція і дедукція. Специфічні методи і прийоми дослідження: економіко-статистичний, монографічний, розрахунково-конструктивний, балансовий, нормативний, економіко-математичний, експериментальний, абстрактно-логічний. Місце і роль сільського господарства в економіці країни	2
Тема 1.2. Підприємство як суб'єкт господарювання. Функціонування підприємств в умовах війни Підприємство як суб'єкт підприємницької діяльності. Його основні функції, мета, цілі функціонування, напрямки та види діяльності. Еволюція теорій підприємства та його функціональні моделі. Підприємництво як сучасна форма господарювання. Правові основи функціонування підприємств. Класифікація підприємств. Функціонування та розвиток підприємств в сучасних умовах	2
Тема 1.3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств Середовище господарювання підприємств. Вплив зовнішнього середовища на діяльність підприємства як відкритої економічної системи. Поведінка підприємств у ринковому середовищі. Поняття підприємства як організаційно виокремленої та економічно самостійної первинної ланки виробничої сфери. Особливості підприємства АПК. Роль підприємств в економіці країни. Мета діяльності підприємства. Принципи діяльності підприємств. Структурні ланки підприємства та їх взаємодія. Класифікація підприємств та види їх об'єднань.	2
Тема 1.4. Спеціалізація і галузева структура підприємств Розміщення виробництва. Спеціалізація як якісний бік суспільного поділу праці. Економічний стан регіонів України. Фактори впливу на розміщення і спеціалізацію виробництва. Внутрішньогосподарська спеціалізація. Структура товарної продукції як показник визначення спеціалізації підприємства. Сутність виробничого напрямку підприємства. Сутність поняття галузь. Галузева структура підприємства. Головні, додаткові та підсобні галузі підприємства. Ефективність галузевої структури підприємства. Місце і роль окремих галузей в економіці підприємства.	2
Тема 1.5 Організація екологічності виробництва та якість і конкурентоспроможність продукції	2

Поняття якості продукції. Показники якості та їх характеристика. Сутність конкурентоспроможності продукції за якістю. Вплив рівня якості продукції на результати виробництва. Характеристика інтегрального показника якості. Методика визначення втрат (додаткового ефекту) від зниження (підвищення) якості продукції. Основні чинники підвищення якості продукції. Стандартизація та сертифікація продукції.	
Тема 1.6. Збутова діяльність підприємства Товар і товарний ринок: поняття та класифікації. Види продукції підприємства і попит на неї. Маркетингова діяльність підприємства на ринку. Поняття ціноутворення. Методи формування ціни. Методи визначення рівня ціни та його використання для аналізу виробничих і економічних параметрів діяльності підприємства. Паритет цін і механізм його забезпечення в ринковій економіці. Формування ціни на сільськогосподарську продукцію.	2
Тема 1.7. Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємства Сутність, класифікація та джерела формування інвестицій. Оцінка ефективності реальних інвестицій. Оцінка ефективності фінансового інвестування. Сутність інновацій та загальна характеристика інноваційних процесів. Науково-технічний прогрес, його загальні напрями. Організаційний прогрес.	2
Разом за змістовий модуль 1	14
<i>Змістовий модуль 2. Ресурсне забезпечення, економічні результати та ефективність діяльності підприємства</i>	
Тема 2.1. Персонал підприємства. Продуктивність та оплата праці Поняття, класифікація і структура персоналу підприємства. Продуктивність праці та методи її вимірювання. Загальна організація оплати праці на підприємстві. Сутність праці в АПК. Сутність понять: трудовий персонал, професія, кваліфікація. Класифікація працівників залежно від умов найму. Забезпеченість підприємства працівниками, визначення потреби у працівниках. Сутність руху персоналу на підприємстві та показники руху. Поняття продуктивності праці. Система показників вимірювання продуктивності праці. Трудомісткість продукції як обернений показник продуктивності праці.	2
Тема 2.2. Земельні ресурси підприємства Земельні ресурси як основа економічного потенціалу. Земельний фонд України і його структура. Земельний кадастр і економічна оцінка землі. Земельний кодекс. Право власності на землю та право землекористування. Земельна реформа та її етапи. Показники ефективності використання земельних угідь аграрних підприємств. Ринок землі в Україні.	2

Тема 2.3. Капітал підприємства. Основний капітал. Оборотний капітал. Показники стану, руху та ефективності використання капіталу підприємства. Нематеріальні ресурси та активи підприємства. Поняття основних фондів, їх сутність та характеристика. Класифікація основних фондів. Забезпеченість підприємства основними фондами. Грошова оцінка основних фондів. Знос і амортизація основних фондів. Методи нарахування амортизації. Ефективність використання основних фондів. Економічна суть оборотного капіталу. Структура оборотного капіталу. Економічний зміст оборотних фондів та фондів обігу. Структура оборотних фондів підприємства. Структура фондів обігу. Забезпеченість оборотним капіталом підприємства. Кругообіг оборотного капіталу. Ефективність використання оборотного капіталу на підприємстві. Шляхи поліпшення використання капіталу.	2
Тема 2.4. Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства Характеристика техніко-технологічної бази виробництва. Організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства. Формування і використання виробничої потужності підприємства. Виробнича програма підприємства. Потужність підприємства та середньорічна потужність підприємства; методика їх визначення. Обґрунтування виробничої потужності підприємства. Показники виробничої програми підприємства: незавершене виробництво; готова продукція, товарна продукція, реалізована продукція. Поняття структури продукції. Коефіцієнт товарності. Номенклатура та асортимент продукції. Глибина та широта асортименту.	2
Тема 2.5. Витрати виробництва та собівартість продукції підприємства Загальна характеристика та система управління витратами підприємства. Кошториси центрів відповідальності та підприємства в цілому. Собівартість продукції. Сутність собівартості як економічної категорії. Види собівартості та їх характеристика. Витрати підприємства. Види витрат. Послідовність і методи визначення собівартості продукції. Методика визначення собівартості продукції. Оцінка досягнутого рівня собівартості продукції. Шлях зниження собівартості продукції.	2

Тема 2.6. Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності суб'єктів господарювання Загальна характеристика фінансової діяльності підприємства. Дохід, прибуток та рентабельність підприємства. Склад і структура ціни. Методичні основи аналізу фінансово-економічного стану підприємства. Економічний зміст прибутку підприємства. Види прибутку. Суть ефективності як економічної категорії. Види ефективності. Рентабельність виробництва. Графічний та математичний способи визначення точки беззбитковості виробництва. Поняття маржинального прибутку. Норма беззбитковості. Оцінка ринкової позиції підприємства за даними балансу. Оцінка ринкової позиції за показниками прибутковості.	2
Тема 2.7. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства Економічна безпека підприємства: сутність і передумови формування. Банкрутство підприємства як економічне явище. Організація і наслідки ліквідації збанкрутілих підприємств. Антикризова програма на підприємстві.	2
Разом за змістовий модуль 2	14
Всього	28

7.2. Практичні заняття

Тема і зміст практичного заняття	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1. Підприємство в сучасній системі господарювання</i>	
Тема 1.2. Підприємство як суб'єкт господарювання. Функціонування підприємств в умовах війни Правові основи функціонування підприємств. Економічні засади функціонування сільськогосподарських підприємств. Розвиток сільськогосподарської кооперації та її організаційні форми. Рациональні розміри сільськогосподарських підприємств. Знайомство із фінансовою та статистичною звітністю підприємств. Визначення розміру підприємства та оцінка основних показників господарської діяльності. Визначення виробничого напрямку підприємства	2
Тема 1.4. Спеціалізація і галузева структура підприємств Внутрішньогосподарська спеціалізація. Структура товарної продукції як показник визначення спеціалізації підприємства. Сутність виробничого напрямку підприємства. Сутність поняття галузь. Галузева структура підприємства. Головні, додаткові та підсобні галузі підприємства. Ефективність галузевої структури підприємства. Визначення місця і ролі окремих галузей в економіці підприємства. Методика визначення виробничого напрямку підприємства.	2
Разом за змістовий модуль 1	4

Змістовий модуль 2. Ресурсне забезпечення, економічні результати та ефективність діяльності підприємства	
Тема 2.1. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці Система показників продуктивності праці та їх економічний зміст. Рівень продуктивності праці, його оцінка та аналіз. Розрахунок показників ефективності використання живої праці (трудомісткість одиниці продукції, відносне вивільнення працівників, темпи росту продуктивності праці, частка приросту продукції за рахунок росту продуктивності праці, коефіцієнт ефективності використання робочого часу, економія фонду оплати праці, випуск продукції на 1 грн фонду оплати праці). Ефективність праці та резерви її росту. Мотивація та стимулювання працівників. Забезпеченість аграрних підприємств трудовими ресурсами і визначення потреби у додатковій найманій праці. Сезонність використання робочої сили, її показники і фактори.	2
Тема 2.2. Земельні та матеріальні ресурси підприємства Види земельних угідь в сільськогосподарських підприємствах. Розрахунок основних показників економічної ефективності використання землі в аграрному секторі економіки. Забезпеченість виробничої потужності підприємств. Показники ефективності використання матеріальних ресурсів (матеріаломісткість продукції, матеріаловіддача, коефіцієнт використання найважливіших видів сировини і матеріалів, витрати палива і енергії на 1 грн. чистої продукції, економія матеріальних витрат, коефіцієнт вилучення корисних компонентів із сировини).	2
Тема 2.3. Основний та оборотний капітал Оцінка наявності та руху основних фондів. Знос і амортизація основних фондів. Методи нарахування амортизації. Ефективність використання основних фондів. Економічний зміст оборотних фондів та фондів обігу. Забезпеченість оборотним капіталом підприємства. Кругообіг оборотного капіталу. Розрахунок ефективності використання основного і оборотного капіталу на підприємстві.	2
Тема 2.5. Витрати на виробництво і реалізацію продукції Сутність собівартості як економічної категорії. Види собівартості та їх характеристика. Витрати підприємства. Види витрат. Послідовність і методи визначення собівартості продукції. Методика визначення собівартості продукції. Оцінка досягнутого рівня собівартості продукції. Розрахунок собівартості продукції та пошук шляхів її регулювання; витрат підприємства, економічної ефективності діяльності підприємства; резервів економії витрат тощо. Шляхи зниження собівартості продукції.	2

Тема 2.6. Фінансово-економічні результати й ефективність діяльності підприємства Формування кінцевих результатів діяльності підприємства (валова продукція, валовий дохід, чистий дохід, прибуток). Рентабельність виробництва. Загальна схема формування фінансових результатів підприємства. Показники ефективності використання фінансових коштів (коефіцієнт оборотності обігових коштів, тривалість одного обороту нормованих оборотних коштів, відносне вивільнення обігових коштів, питомі капіталовкладення, капіталовкладення на одиницю введених потужностей, рентабельність інвестицій, строк окупності інвестицій). Графічний та математичний способи визначення точки беззбитковості виробництва. Поняття маржинального прибутку. Норма беззбитковості. Оцінка ринкової позиції підприємства за даними балансу. Оцінка ринкової позиції за показниками прибутковості.	2
Разом за змістовий модуль 2	10
Всього	14

7.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Підприємство у сучасній системі господарювання		
1	Тема 1.1. Предмет, метод та завдання дисципліни Застосування інструментарію діалектики у вивченні економіки підприємства. Визначення місця і ролі сільського господарства в економіці держави. Особливості сільськогосподарського виробництва. Причини та наслідки аграрної кризи в Україні. Оцінка сучасного стану розвитку сільського господарства та сільськогосподарської продукції. Тенденції виробництва сільськогосподарської продукції.	6
2	Тема 1.2. Підприємство як суб'єкт господарювання. Зовнішнє середовище діяльності підприємств у ринковій економіці Процедура державної реєстрації підприємства та її особливості. Адміністративні перешкоди на шляху державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності. Економічні засади функціонування господарських товариств. Акціонерні товариства. Економічні засади функціонування товариства з обмеженою відповідальністю, з додатковою відповідальністю, повного і командитного товариства. Розвиток сільськогосподарської кооперації та її організаційні форми. Фермерське господарство і особливості його функціонування.	4
3	Тема 1.3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств Чинники мікросередовища зовнішнього середовища	7

	підприємства. Чинники макросередовища зовнішнього середовища підприємства. Посередники у сфері АПК України. Вплив зовнішнього середовища на діяльність підприємства як відкритої економічної системи. Система оподаткування, яка діє в Україні. Приклади поведінки підприємств у ринковому середовищі.	
4	Тема 1.4. Спеціалізація і галузева структура підприємств Галузева та внутрішньогосподарська спеціалізація підприємств. Виробничий напрям, товарність продукції. Територіальна спеціалізація.	5
5	Тема 1.5. Організація екологічності виробництва та якості і конкурентоспроможності продукції Методи визначення якості продукції (органолептичний, лабораторний (вимірювальний), соціологічний та економіко-статистичний). Основні чинники підвищення якості продукції. Стандартизація та сертифікація продукції. Державний нагляд за якістю та внутрішньовиробничий технічний контроль. Показники та методи оцінювання якості продукції. Розрахунок показників якості продукції. Оцінка впливу показників якості продукції на формування фінансових результатів	7
6	Тема 1.6. Збутова діяльність підприємства Маркетингова служба в аграрних підприємствах. Товарність продукції. Збутова політика підприємства. Методи визначення рівня ціни та його використання для аналізу виробничих і економічних параметрів діяльності підприємства. Цінова конкурентоспроможність продукції	7
7	Тема 1.7. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства Напрями розвитку інвестиційної діяльності в Україні. Перспективні напрями розвитку інноваційної діяльності. Зарубіжний досвід державного регулювання інноваційної діяльності. Сучасні методи оцінки ефективності інвестицій та інновацій. Методика визначення економічної ефективності окремих нововведень у рослинництві і тваринництві.	6
Разом за змістовий модуль 1		42
Змістовий модуль 2. Ресурсне забезпечення, економічні результати та ефективність діяльності підприємства		
8	Тема 2.1. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці Персонал підприємства, його склад і структура. Порядок розрахунку чисельності різних категорій персоналу підприємства. Доплати та надбавки до заробітної плати. Організація преміювання персоналу підприємства. Вплив сезонності на продуктивність праці.	4

9	Тема 2.2. Земельні та матеріальні ресурси підприємства Інтенсивність використання земель в Україні. Земельний кадастр. Основи земельного кодексу. Деградація земель: причини та наслідки. Ринок землі, особливості здійснення купівлі-продажу сільськогосподарських земель	
10	Тема 2.3. Основний та оборотний капітал Шляхи підвищення ефективності використання основних фондів. Нематеріальні активи: поняття, склад, особливості оцінки. Амортизація нематеріальних активів. Розрахунок нормативів оборотних коштів у різних елементах і загального нормативу оборотних коштів підприємства. Ефективність використання оборотних коштів та забезпечення ліквідності балансу.	4
11	Тема 2.4. Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства Виробнича програма підприємства. Потужність підприємства та середньорічна потужність підприємства; методика їх визначення. Обґрунтування виробничої потужності. Аналіз виконання виробничої програми підприємства.	7
12	Тема 2.5. Витрати на виробництво і реалізацію продукції Класифікація витрат на виробництво та реалізацію продукції. Кошторис витрат. Калькулювання собівартості продукції. Залежність собівартості продукції від обсягу виробництва. Основні напрями зниження собівартості продукції.	5
13	Тема 2.6. Фінансово-економічні результати й ефективність діяльності підприємства Ефективність діяльності підприємств та оцінка їх ринкової позиції. Напрями підвищення ефективності діяльності підприємства Графічний і аналітичний методи визначення точки беззбитковості	5
14	Тема 2.7. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства Суть банкрутства суб'єктів господарювання. Причини банкрутства підприємства. Санація підприємства. Види банкрутства. Процедура ліквідації підприємства. Черговість задоволення претензій кредиторів. Особливості процедури банкрутства аграрних підприємств. Оцінка і прогноз передбанкрутного стану підприємства.	7
Разом за змістовий модуль 2		36
Всього годин		78

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання індивідуальних завдань

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам:

1. Робота з опрацювання та вивчення рекомендованої літератури (реферат, есе, доповідь)
2. Участь у науковій студентській конференції з публікацією тез доповіді (за темою дисципліни)
3. Здобуття неформальної освіти (короткотривалі курси, лекції, тренінги, вебінари тощо), отримання сертифікату за темою курсу дає можливість перезарахування теми. (платформи безкоштовного навчання, підвищення кваліфікації PROMETEUS, UKRAINE GLOBAL FACULTY)
4. Підготовка індивідуального науково-дослідного завдання.

7.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань

1. Підприємство: економічні засади функціонування.
2. Розробка та реалізація стратегії діяльності підприємства.
3. Тенденції і проблеми розвитку підприємств в сучасних умовах.
4. Реструктуризація підприємств: досвід, проблеми, ефективність.
5. Структура підприємства та чинники, що на неї впливають.
6. Особливості планування виробничої програми підприємств.
7. Характеристика підприємств за їх виробничою потужністю.
8. Взаємозв'язок виробничої програми з маркетинговою діяльністю підприємства.
9. Обґрунтування оптимальної чисельності персоналу підприємств.
10. Напрямки підвищення продуктивності праці в агропромисловому комплексі.
11. Практичне значення основних фондів для здійснення процесу діяльності підприємства.
12. Тенденції розширеного відтворення основних фондів підприємств.
13. Забезпеченість підприємств основними засобами, оцінка їх стану.
14. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів

підприємства.

15. Сучасні тенденції залучення і використання підприємствами фінансових інвестицій.

16. Особливості нормування оборотних засобів у підприємстві.

17. Дебіторська заборгованість у структурі фондів обігу та способи її зниження.

18. Патентування і ліцензування підприємницької діяльності та ресурсів підприємства.

19. Оренда і лізинг як спеціальні форми довгострокового фінансування у підприємстві.

20. Основні підходи до економічного обґрунтування інвестиційних проектів підприємств.

21. Інфляційні процеси в Україні та їх вплив на собівартість продукції, що виробляється підприємствами.

22. Динаміка витрат підприємств та їх аналіз за 2018-2024 роки.

23. Структура собівартості продукції підприємств.

24. Вплив інноваційного процесу на кінцеві результати діяльності підприємства.

25. Ефективність виробництва та основні чинники, що впливають на неї в сучасних умовах.

26. Інвестиційна привабливість підприємств України.

27. Позиковий капітал: доцільність залучення та ефективність використання.

28. Джерела капітальних вкладень у підприємствах. Формування власного капіталу у підприємствах.

29. Економічна безпека у системі діяльності підприємств.

30. Практика здійснення та ефективність реструктуризації підприємств.

31. Міжнародна практика та ефективність санації підприємств.

32. Аналіз виробництва зернових культур у аграрних підприємствах Київської області в розрізі районів. Представити рішення графічно. Зробити висновки.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекції-візуалізації проводяться з використанням презентацій в PowerPoint. Практичні заняття проводяться із застосуванням інтерактивних методів у вигляді практикумів з виконанням ситуаційних та розрахункових завдань, кейс-методу, роботи в малих групах; аналізу проблемних ситуацій та ситуаційних завдань, дискусійних методів, «мозкового штурму».

9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з дисципліни «Економіка підприємства» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні та практичні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Модульний контроль проводиться у формі тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі іспиту. Результати іспиту оприлюднюються в електронному журналі групи.

10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

На лекційних заняттях ведеться облік присутності здобувачів для контролю відвідуваності занять.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані розрахункові, практичні роботи, командні проєкти, доповіді, презентації, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

11. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється за результатами поточного (практичні заняття, самостійна робота) та рубіжного (модульного) контролів за десятибальною шкалою – «1», «2», «3» ... «10».

1 бал оцінювання (з заокругленням до цілого числа) відповідає 10 % правильних тверджень у разі усної відповіді, відповідей у тесті, виконаних завдань тощо.

Бали з модульного контролю нараховуються за виконання модульної контрольної роботи.

Відсутність студента на занятті («нб») у розрахунку середнього арифметичного значення (САЗ) приймається як «0».

У кінці семестру обчислюється САЗ всіх отриманих здобувачем вищої освіти оцінок з наступним переведенням його у бали за формулою:

$$\text{БПК} = \text{САЗ} \times k,$$

де БПК – бали з поточного контролю;

САЗ – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок:

k – коефіцієнт для певного виду контролю (практичні заняття, самостійна робота – «3», модульний контроль – «1» для форми підсумкового контролю «екзамен» та «4» для форми підсумкового контролю «залік»).

Результати поточного оцінювання здобувача (за 10-бальною шкалою) виставляються в електронний журнал АСУ БНАУ і автоматично переводяться у 100-бальну шкалу відповідно до розподілу балів за окремі види робіт.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100- бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		

35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням

**Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти
за підсумкового контролю «іспит»**

Види робіт	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	Іспит	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	30	30	10	30	100

12. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point.
2. Інформаційні стенди у навчальній аудиторії.
3. Нормативно-технічна документація.
4. Фінансова та статистична звітність підприємств.

Технічні засоби:

1. ПК.
2. Мультимедійне обладнання.
3. Система дистанційного навчання Moodle.

13. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні джерела

1. Мацибора В.І., Мацибора Т.В., Збарський В.К. Економіка підприємства : навчальний посібник. Київ: Каравелла, 2023. 320 с.
2. Конкурентоспроможність підприємства: підручник / П. І. Юхименко, А. С. Даниленко, С. Г. Батажок, О. А. Шуст, Т. П. Житник та ін. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 320 с.
3. Іванілов О. С. Економіка підприємства: навч. посіб. К: ЦУЛ, 2021. 728 с.
4. Економіка підприємства: підручник / під заг. ред. д.е.н., проф.

Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ: Кондор, 2020. 700 с.

5. Економіка підприємства: навчальний посібник / В. Гринчуцький, Е. Карапетян, Б. Погрішук. К.: ЦУЛ, 2020. 304 с.

6. Економіка підприємства : підручник : у 3 ч. Ч. 2 / А. А. Мазаракі, Г. В. Блакита, Г. В. Ситник та ін. ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. – Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. – 472 с.

7. Кузьмин В. М. Економіка підприємства та управлінська економіка: практикум. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. 51 с.

8. Куцик В. І., Кліпкова О. І. Економіка і управління підприємствами у схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів : ЛТЕУ, 2020. 316 с.

9. Яркіна Н. М. Економіка підприємства: навчальний посібник. 2-ге вид. перероб. та допов. Київ : Ліра-К, 2020. 596 с.

10. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підручник. К.: КНЕУ, 2013. 779 с

11. Шегда А. В. Економіка підприємства: збірник тестів і задач. К: ЦУЛ, 2023. 240 с.

12. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: навчальний посібник. К: ЦУЛ, 2021. 488 с.

Додаткові джерела

1. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

2. Податковий Кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

3. Кодекс законів про працю від 10.12.1971 р. № 322-VIII/ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/322-08>

4. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>

5. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/996-14>

6. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців : Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>

7. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від 07.06.1996 р. № 236/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text>

8. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>

9. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>

10. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 22.03.2012 р. № 4618-17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>

11. Про ціни і ціноутворення : Закон України від 21.06.2012 р. № 5007-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#Text>

12. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>

13. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>

14. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95–ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>

15. Про фінансовий лізинг : Закон України від 16.12.1997 р. № 723/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80#Text>

16. Tomchuk, O. F. (2017), "Documentation of land plots in the accounting system", *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktual'ni pytannia nauky i praktyky*, no. 1. pp. 112—122, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2017_1_12 (Accessed 28 Sep. 2019).

18. Yevdokimov, Yu. Practical guide to contemporary economics / Yu. Yevdokimov. 2015. 210 p.

19. Gillespie, A. Foundations of economics / A. Gillespie. 2016. 154 p.

20. Walter, J.W. Economics (Barron's Business Review Series) / J.W. Wessels.
– 6th edition. 2017. 291 p.

Інтернет ресурси

1. . Сайт Верховної Ради України / URL: <http://www.rada.gov.ua>
2. Урядовий портал / URL: <http://www.kmu.gov.ua>
3. Сайт Кабінету Міністрів України / URL: <http://www.kmu.gov.ua>
4. Сайт Міністерства економіки України / URL: <http://www.me.gov.ua>
5. Сайт Міністерство економічного розвитку і торгівлі України / URL
<http://www.me.gov.ua>